

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας παρεχώρησε συνέντευξη στην τηλεοπτική εκπομπή «Vesti v subbotu»

Μιλώντας στον Σέργιο Μπριλγιόφ στα πλαίσια του προγράμματος «Vesti v subbotu» (Ειδήσεις το Σάββατο) στον τηλεοπτικό σταθμό «Ρωσία 1» ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του ΤΕΕΣ, αναφέρθηκε στην απόφαση παραίτησης του Πάπα Ρώμης Βενεδίκτου ΙΣΤ΄ και τις σχέσεις των Ορθοδόξων και των Ρωμαιοκαθολικών.

Σ. Μπριλγιόφ: Είναι κάπως λεπτή η θέση μας διότι πρόκειται να συζητήσουμε ένα θέμα που αφορά τους Ρωμαιοκαθολικούς, ενώ ούτε εσείς, αλλά ούτε εγώ δεν είμαστε Ρωμαιοκαθολικοί. Άλλωστε είσθε άνθρωπος, ο οποίος είναι πάρα πολύ καλύτερος από μένα γνώστης, εάν επιτρέπετε, του εκκλησιαστικού μηχανισμού, αλλά δεν έχετε οπωσδήποτε την επιθυμία να αποκαλύψετε αυτές τις λεπτομέρειες στους δημοσιογράφους. Ωστόσο πείτε μας ποια ήταν τα συναισθήματά Σας όταν πληροφορηθήκατε την παραίτηση του Πάπα Ρώμης;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Αυτή η είδηση ήταν απροσδόκητη για όλους ακόμα και για τους στενούς συνεργάτες του Πάπα. Όπως είναι γνωστό ο Πρύτανης του Κολλεγίου των Καρδινάλιων Άντζελο Σοντάνο την χαρακτήρησε «κεραυνό εν αιθρία». Στην πραγματικότητα τα τελευταία χρόνια ο Πάπας Ρώμης έκανε ορισμένους υπαινιγμούς ότι αυτό θα μπορούσε να συμβεί άλλωστε δεν ήταν τυχαίο ότι επισκέπτετο τον τάφο του Κελεστίνου Ε΄, ενός εκ των ολίγων Παπών, ο οποίος παραιτήθηκε του παπικού θρόνου και αργότερα ανακηρύχθηκε άγιος.

Ο Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ τα σκεπτόταν αυτά. Νομίζω ότι η απόφαση του αυτή ήταν συνέπεια της ευθύνης, που ένιωθε απέναντι στη θέση του. Ίσως αφού εκτίμησε τις φυσικές του δυνάμεις και ικανότητες, προέβη σε αυτή τη συνετή, θα έλεγα, απόφαση.

Σ. Μπριλγιόφ: Μερικές λεπτομέρειες στις οποίες θα ήθελα να επανέλθουμε εν συνεχεία. Να αναφέρω τα λόγια Σας. Είπατε ότι επρόκειτο για μια «πράξη προσωπικής ανδρείας» εκ μέρους του ιδίου του Πάπα Ρώμης, αλλά ταυτόχρονα υπάρχουν εκείνα, τα οποία είπε ο αδελφός του Γεώργκ: «Όχι, είναι καλά με την υγεία του, απλά κουράσθηκε». Αυτή είναι η δική μου ελεύθερη απόδοση,

αλλά επί της ουσίας έτσι ακούσθηκε. Ως εκ τούτου υπάρχει κάποιος σκεπτικισμός απέναντι στην παρούσα απόφαση του Βενεδίκτου ΙΣΤ΄. Όπως καταλαβαίνω ήδη δεν το μοιράζεσθε, αλλά πως θα σχολιάσετε αυτό;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Δεν μοιράζομαι το σκεπτικισμό και διαφωνώ με τη γνώμη ορισμένων, οι οποίοι είναι πρόθυμοι εν προκειμένω να μιλάνε για τη θεωρία συνωμοσίας.

Προσωπικά τρεις φορές συναντήθηκα με τον Πάπα. Βεβαίως για την ηλικία του δεν είναι άσχημη η υγεία του, ωστόσο ακόμα και αυτά τα λίγα χρόνια, που μπορούσα να τον παρατηρώ, έχει φανερά γεράσει και όπως λένε αδυνατίσε πολύ. Ταυτόχρονα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι ποτέ δεν εκλάμβανε τη θέση του ως τελετουργική, και υποθέτω ότι ποτέ δεν λαχταρούσε τη θέση αυτή, αλλά εξέλαβε την εκλογή του ως σταυρό, που του εναποτέθηκε. Πιστεύω ότι ο Πάπας Βενέδικτος ΙΣΤ΄ ελάβε την απόφασή του ορμώμενος από την αίσθηση ευθύνης: καταλαβαίνει ότι όσο προχωράει ο χρόνος, τόσο περισσότερα θα γηράσκει και αποδυναμώνεται. Γι' αυτό αποφάσισε να παραχωρήσει τη θέση αυτή σε κάποιον άλλο.

Σ. Μπριλιόφ: Επιτρέψτε μου να Σας υποβάλω μια ερώτηση. Σύμφωνα με την άποψη πολλών η κριτική σε βάρος της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας ήταν εκείνη, η οποία επιτάχυνε την απόφαση του Βενεδίκτου ΙΣΤ΄. Δυστυχώς εκεί καταγράφηκαν και τα περιστατικά της σεξουαλικής βίας κατά των παιδιών, και άλλα πολλά που συσσωρεύθηκαν. Παραδείγματος χάριν μεγάλο θόρυβο προκάλεσε η ιστορία με τον οικονόμο του. Το λέγω διότι η Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας καμιά φορά δέχεται ανοιχτά ή κρυφά τις επιθέσεις των κακόβουλων προσώπων και ούτως καθεξής. Κατά τη γνώμη Σας, επιτάχυνε η κριτική που ασκήθηκε την απόφαση αυτή ή όχι;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Δυσκολεύομαι να απαντήσω. Πιστεύω πως ο Πάπας έλαβε υπόψη του όλες τις περιστάσεις. Πράγματι τα τελευταία χρόνια η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία δέχθηκε νέες προκλήσεις. Τρόπον τίνε είναι παλαιές, διότι ακόμα επί της παποσύνης του Ιωάννου Παύλου Β΄ η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία δέχθηκε κριτική λόγω του συντηρητισμού και παραδοσιοκρατίας. Η άκρως φιλελεύθερη δυτική κοινωνία εξαπέλυσε αυτή την κριτική. Συνάμα ο Πάπας Ιωάννης Παύλος Β΄ ήταν διμοφληής στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης και μπορούμε να πούμε ότι ήταν αστέρι των ΜΜΕ.

Ο Βενέδικτος ΙΣΤ΄ εκείνα τα χρόνια ήταν κοντά του. Διατέλεσε Καρδινάλιος επικεφαλής μιας από κυριότερες Επιτροπές. Είδε τη γήρανση και αποβίωση, αλλά με άλλο τρόπο, όχι όπως το έβλεπαν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης. Τα είδε με το βλέμμα του ανθρώπου της Εκκλησίας και καταλάβαινε ότι εκ των πραγμάτων κάποιο διάστημα η Εκκλησία με τον εν ζωή Πάπα έμεινε πραγματικά αδιοίκητη ή αυτή η διοίκηση ανετέθη σε άλλους ανθρώπους. Φρονώ ότι ως μάρτυρας αυτής της καταστάσεως δεν ήθελε να επαναληφθεί το βίωμα αυτό στη ζωή του ίδιου.

Σ. Μπριλιόφ: Έχετε αναφερθεί στον Κελεστίνο Ε΄. Μνημονεύεται από το Ντάντε στη «Θεία Κωμωδία» του, και μάλιστα ο συγγραφέας, μου φαίνεται, τον κατηγορεί για την ολιγοψυχία του.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Αυτή είναι η διαφορά απόψεων σχετικά με την εκκλησιαστική πραγματικότητα. Ο Ντάντε όπως είναι γνωστό έθεσε τον Κελεστίνο Ε΄ στην κόλαση, ενώ η Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία τον ανακήρυξε άγιο.

Σ. Μπριλιόφ: Τώρα μιλάτε για τον Πρωθιεράρχη της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας, αναφέροντας σε αυτό απλά ως Πάπα. Ενώ, καθώς καταλαβαίνω, στο Ορθόδοξο σύστημα συντεταγμένων είναι ανάγκη να προσθέσετε οπωσδήποτε τον προσδιορισμό «Ρώμης», διότι υπάρχει και Πάπας Αλεξανδρείας, ο οποίος είναι πολύ πιο κοντά στην Ορθόδοξη Εκκλησία της Ρωσίας από την πλευρά των ιερών κανόνων.

Αυτή ήταν ένα προοίμιο της ερωτήσεως, που θέλω να Σας υποβάλω. Έχετε κοινή με τους Ρωμαιοκαθολικούς αρνητική ημερήσια διάταξη, π.χ. το απαράδεκτο για τη Ρωσική Ορθοδοξία και το Ρωμαιοκαθολικισμό των ομόφυλων γάμων, περί των οποίων υπάρχει σήμερα η τακτική αναφορά στις ειδήσεις. Μήπως έχετε μια θετική κοινή ημερήσια διάταξη;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Ναι, έχουμε, επειδή, πρώτον τόσο οι Ορθόδοξοι, όσο και οι Ρωμαιοκαθολικοί κρατούν την πίστη στον Ένα εν Τριάδι δοξαζόμενο Θεό –τον Πατέρα, τον Υιό και το Άγιο Πνεύμα. Τόσο οι Ορθόδοξοι, όσο και οι Ρωμαιοκαθολικοί το ίδιο ομολογούν Χριστό ως Θεάνθρωπο. Οι αποκλίσεις στον τομέα δογματικής δεν είναι τόσο σημαντικές από τις συγκλίσεις που μας χαρακτηρίζουν. Διαφωνούμε στο θέμα κατανόησης της εκπορεύσεως του Αγίου Πνεύματος: οι Ορθόδοξοι ομολογούν το Άγιο Πνεύμα να εκπορεύεται εκ του Πατρός, ενώ οι Ρωμαιοκαθολικοί ισχυρίζονται το Άγιο Πνεύμα να εκπορεύεται εκ του Πατρός και του Υιού. Αυτή η διαμάχη έχει υπερχιλιετή ιστορία.

Επιπλέον έχουμε κοινή προσέγγιση όλων των θεμελιωδών ηθικών και κοινωνικών θεμάτων. Π.χ. στους Ορθόδοξους και τους Ρωμαιοκαθολικούς σχεδόν ταυτίζεται η οικογενειακή ηθική. Διατί οι Ρωμαιοκαθολικοί τάσσονται κατά της νομιμοποίησης των εκτρώσεων, των ομόφυλων ενώσεων, της υιοθετήσεως των παιδιών από τα ομόφυλα ζευγάρια; Διότι τόσο η Ορθόδοξη Εκκλησία, όσο η Ρωμαιοκαθολική έχουν κοινή ηθική διδασκαλία, η οποία βασίζεται στην Αγία Γραφή.

Σ. Μπριλιόφ: Εν τω μεταξύ, υπάρχει και βιβλική βάση που αφορά την περιγραφή της θέσεως του Πάπα Ρώμης. Περί του Αποστόλου Πέτρου ο Κύριος έλεγε ως περί του βράχου, επί του οποίου οικοδομείται η Εκκλησία Του (πρβλ. Ματθ. 16. 18), αλλά ότι αυτό θα έχει συνέχεια στο πρόσωπο μερικών εκλογίμων, δεν υπάρχουν περί αυτού οι υποδείξεις στη Βίβλο. Ως εκ τούτου θέλω να θέσω μια αρκετά ολισθηρή ερώτηση: δέχεται η Ρωσική Ορθοδοξία την Παποσύνη αυτή καθ'εαυτή;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Δεν δεχόμαστε την παποσύνη σε μορφή όπως αυτή εξελίχθηκε κατά τη δεύτερη χιλιετία. Πάντα μιλάμε ότι κατά την πρώτη χιλιετία, όταν ο χριστιανισμός ήταν ενωμένος στην Ανατολή και τη Δύση, ο Πάπας Ρώμης ήταν Πατριάρχης της Δύσεως, δηλαδή ήταν ένας από τους επικεφαλής των κατά τόπους Εκκλησιών. Αργότερα μετά τη διαίρεση μεταξύ Ανατολής και Δύσεως, τα πρωτεία στην Ορθόδοξη οικογένεια περιήλθαν στον Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως, ενώ στη Δύση εξελίχθηκε μια θεωρία, σύμφωνα με την οποία ο Πάπας επί της ουσίας είναι υπεράνω της Εκκλησίας: δεν είναι υπόλογος στην Εκκλησία, αυτός επικυρώνει τις αποφάσεις των Συνόδων. Ενώ στην Ορθόδοξη Ανατολή οι Σύνοδοι ήταν εκείνες, οι οποίες πάντα επικύρωναν κάθε απόφαση του Πατριάρχου και ούτως καθεξής.

Εδώ που τα λέμε η σημερινή κατάσταση θέτει ορισμένα διλήμματα μπροστά στους ίδιους τους Ρωμαιοκαθολικούς. Π.χ. αυτή τη στιγμή είναι άγνωστο με ποιο τίτλο θα παραιτηθεί ο Βενέδικτος ΙΣΤ΄: θα είναι *imēritus* (ομότιμος) Πάπας Ρώμης ή μήπως και πάλι θα επανέλθει στην τάξη των Καρδινάλιων ως Καρδινάλιος Ράτσινγκερ, θα διατηρήσει το όνομά του, το οποίο προσέλαβε κατά την εκλογή του ως Πάπας; Μέχρι στιγμής κανείς από τους Ρωμαιοκαθολικούς, συμπεριλαμβανομένων και των εμπειρογνομόνων του κανονικού δικαίου δεν είναι σε θέση να τα απαντήσει όλα αυτά. Επιπλέον τίθεται ερώτημα περί του αλαθήτου του Πάπα, το οποίο εμείς ως Ορθόδοξοι, αμφισβητούμε επίσης: θα το κρατήσει ή θα θεωρείται ότι από την 28^η Φεβρουαρίου και ώρα 8 μ.μ. θα παύει να είναι αλάθης;

Σ. Μπριλιόφ: Εκτός σχέσεων της Ρωσικής Ορθοδοξίας με την Αγία Έδρα υπάρχουν και σχέσεις μεταξύ της Ρωσίας ως κράτος με το κράτος του Βατικανού. Εν τω μεταξύ καμιά φορά μπερδεύουν την Αγία Έδρα με το Βατικανό, ενώ πρόκειται για διαφορετικές έννοιες. Τα τελευταία τέσσερα χρόνια έχει αναβαθμισθεί το επίπεδο των διπλωματικών σχέσεων μεταξύ των κρατών μας μέχρι του βαθμού των Πρέσβων, πράγμα το οποίο δεν υπήρχε παλαιότερα. Σας βοήθησε αυτό καθόλου;

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Φρονώ ότι αυτό ούτε μας βοήθησει, αλλά ούτε εστάθη εμπόδιο, διότι οι σχέσεις μεταξύ των Εκκλησιών έχουν άλλο χαρακτήρα από εκείνες μεταξύ των κρατών. Έχουμε δικά μας προβλήματα που συσσωρεύθηκαν στις σχέσεις με τη Ρωμαιοκαθολική Εκκλησία, έτι μάλλον ότι η Ρωσική Εκκλησία δεν είναι η Εκκλησία μόνο της Ρωσικής Ομοσπονδίας, αλλά και της Ουκρανίας, της Λευκορωσίας, του Καζαχστάν, της Μολδαβίας και μιας σειράς άλλων χωρών.

Σ. Μπριλιόφ: Όπου να προσθέσω εκ μέρους Σας έχετε επαφές με τους Ρωμαιοκαθολικούς.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Να αναφέρω ειδικότερα εκείνα, τα οποία συνέβησαν στην Δυτική Ουκρανία στο μεταίχμιο των δεκαετιών '80 και '90 του περασμένου αιώνας. Αυτή η κατάσταση όπως και παλαιότερα αποτελεί ανίατη πληγή στο σώμα της Ορθόδοξου Εκκλησίας και πέτρα σκανδάλης για το διάλογο των Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών. Άλλωστε τη δεκαετία του '90 τόσο οι Ορθόδοξοι, όσο και οι Ρωμαιοκαθολικοί επέκριναν από κοινού την ουνία. Επρόκειτο για πολύ σπουδαία κίνηση και πάρα πολύ σημαντικό κατόρθωμα του διαλόγου Ορθόδοξων και Ρωμαιοκαθολικών. Λίγοι είναι όσοι γνωρίζουν ότι οι Ρωμαιοκαθολικοί δέχθηκαν ότι η ουνία δεν αποτελεί οδό προς την ένωση, αλλά ήταν μια λανθασμένη στρατηγική και λανθασμένη πολιτική. Ωστόσο μένουν οι επιπτώσεις αυτής της πολιτικής. Μας παρεμποδίζουν να ζούμε μαζί και να πορευόμαστε μαζί την οδό της χριστιανικής μαρτυρίας.

Σ. Μπριλιόφ: Διορθώστε με εάν κάνω λάθος. Μου φαίνεται ότι οι Ουνίτες Καρδινάλιοι είναι μέλη του κονκλαβίου, το οποίο πρόκειται να εκλέξει τον Πάπα Ρώμης.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Ναι εκεί υπάρχουν Καρδινάλιοι του λεγόμενου Ανατολικού ρυθμού, αλλά όσον αφορά τον Καρδινάλιο Γκούζαρ, τον μέχρι προσφάτως επικεφαλής της Ελληνόρρυθμης Καθολικής Εκκλησίας, αυτός δεν θα συμπεριληφθεί στο κονκλάβιο διότι λίγες μέρες πριν εγκαταλείψει το θρόνο του ο Βενέδικτός ΙΣΤ΄ θα έχει συμπληρώσει το 80^ο έτος της ηλικίας του.

Σ. Μπριλιόφ: Σας ευχαριστώ πολύ. Χρησιμοποιώντας τη γλώσσα μας θα παρακολουθούμε επισταμένως τις εξελίξεις.

Μητροπολίτης Ιλαρίωνας: Ευχαριστώ κι εγώ.